



# Pestprotocol

Hoe handelt het Scala College wanneer er een pestsituatie voorkomt

Voor leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en medewerkers

Juni 2026

Jeanine Strop (coördinator onderwijsondersteuning, coördinator expertteam anti-pest)

# Inhoud

<b>Belang van het pestprotocol .....</b>	<b>3</b>
<b>Wat is pesten? .....</b>	<b>3</b>
<b>Vijfsporenaanpak.....</b>	<b>4</b>
<i>Mobiliseren van de zwijgende middengroep .....</i>	<i>4</i>
<i>Ondersteuning aan leerling die pestgedrag ervaart.....</i>	<i>4</i>
<i>Ondersteuning aan leerling die pestgedrag vertoont.....</i>	<i>4</i>
<i>Ondersteuning van de school en medewerkers .....</i>	<i>4</i>
<i>Ondersteuning van de ouder(s)/ verzorger(s).....</i>	<i>4</i>
<b>Het stappenplan .....</b>	<b>6</b>
<b>Extra informatie online pesten (cyberpesten).....</b>	<b>8</b>
<b>Het expertteam anti-pest.....</b>	<b>9</b>
<i>Signaleren en meedenken .....</i>	<i>9</i>
<i>Bewaken van het pestprotocol.....</i>	<i>9</i>
<i>Preventie en schoolcultuur.....</i>	<i>9</i>
<i>Ondersteuning van mentoren .....</i>	<i>9</i>
<i>Zichtbaarheid binnen de school .....</i>	<i>9</i>
<i>Activiteiten gedurende het schooljaar .....</i>	<i>9</i>
<i>Samenstelling van het expertteam .....</i>	<i>10</i>
<b>Bronnen .....</b>	<b>11</b>

## Belang van het pestprotocol

Leren en ontwikkelen kun je alleen in een veilige omgeving waarin leerlingen, medewerkers en ouder(s)/ verzorger(s) elkaar kennen en vertrouwen. School is een leeromgeving waarin leerlingen zowel kennis als sociale vaardigheden ontwikkelen en leren om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Soms gaat dat niet vanzelf en ontstaan er vervelende situaties of conflicten. Pesten accepteren we op het Scala College niet. De school beschouwt pesten en cyberpesten als ernstige vormen van grensoverschrijdend gedrag en zet actief in op het aanpakken van pestgedrag.

In dit pestprotocol wordt beschreven wat er onder pesten verstaan wordt en welke stappen er worden genomen wanneer er pestgedrag gemeld wordt. Zo willen we een omgeving creëren waarin iedereen zich veilig voelt.

Dit protocol is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en publicaties van onder andere het Nederlands Jeugdinstituut, Stichting School & Veiligheid, het Kenniscentrum Omgaan met Pesten, die allemaal putten uit het werk van Olweus (1993).

## Wat is pesten?

Van pesten is sprake als "Iemand herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen. De volgende criteria worden hierbij gehanteerd:

1. Er is sprake van negatieve bedoeling\*.
2. De negatieve handelingen zijn structureel en tegen dezelfde persoon gericht.
3. Er is sprake van machtsongelijkheid. Leerlingen die pestgedrag vertonen staan hoger in de sociale groepshierarchie en/of hebben meer medestanders dan de leerling die pestgedrag ervaart.

\*Bij het criterium negatieve bedoeling is het belangrijk te benadrukken dat deze bedoeling niet altijd bewust aanwezig hoeft te zijn bij de leerling die pestgedrag vertoont. Het kan voorkomen dat een leerling zich onveilig, gekwetst of buitengesloten voelt door het gedrag van een ander, terwijl de veroorzaker zich niet realiseert welke impact dit gedrag heeft. Desondanks is het effect op de leerling die pestgedrag ervaart leidend. Daarom is het pestprotocol gericht op het samen oplossen van situaties en is een gesprek tussen leerling die pestgedrag vertoont en de leerling die pestgedrag ervaart altijd een van de eerste stappen.

## Wanneer handelt school?

Dit protocol is van toepassing op peestsituaties waarbij zowel de leerling die pestgedrag ervaart als de leerling die pestgedrag vertoont, leerling is van het Scala College. Daarbij maakt het geen verschil waar het pestgedrag plaatsvindt. Een leerling kan pestgedrag melden wanneer het gebeurt op school, buiten school of online.

## Vijfsporenaanpak

Volgens onderzoek van Dan Olweus is pesten op school een groepsproces. Naast de leerling die pestgedrag vertoont en de leerling die pestgedrag ervaart spelen ook omstanders een belangrijke rol, doordat zij het gedrag laten gebeuren of zelfs stimuleren. Op het Scala werken aan de hand van de Vijfsporenaanpak van van der Meer. Hiermee richten wij ons op de onderstaande vijf partijen en hebben als doel pestgedrag effectief te bestrijden

### Mobiliseren van de zwijgende middengroep

- **Actieve betrokkenheid van klasgenoten:** Met de leerlingen in de klas bespreken wat pesten inhoudt en welke rol zij zelf (onbewust) kunnen spelen bij het laten gebeuren of stoppen van pestgedrag.
- **Actieve betrokkenheid van overige peers:** Wanneer in kaart wordt gebracht dat de zwijgende middengroep klas overstijgend is, wordt afdelingsbreed een plan opgesteld.

### Ondersteuning aan leerling die pestgedrag ervaart

- **Luisteren:** Naar de leerling luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- **Overleg en samenwerking:** Samen met de leerling mogelijke oplossingen bespreken en hier concreet aan werken.
- **Deskundige ondersteuning:** Zo nodig externe of gespecialiseerde hulp inschakelen.

### Ondersteuning aan leerling die pestgedrag vertoont

- **Inzicht geven in gevolgen:** Met de leerling bespreken wat het pestgedrag voor de ander betekent en welke impact dit heeft op de gepeste leerling en de groepssfeer.
- **Sociale vaardigheden versterken:** De leerling ondersteunen bij het op een positieve manier onderhouden van sociale contacten met medeleerlingen.
- **Schoolregels benadrukken:** De leerling herinneren aan de geldende schoolregels en afspraken over respectvol gedrag
- **Grenzen stellen en consequenties:** Duidelijk grenzen aangeven bij pestgedrag en bij herhaling van gedrag consequente gevolgen verbinden aan overtredingen, zodat de leerling leert welke gedragingen niet acceptabel zijn.

### Ondersteuning van de school en medewerkers

- **Beleid en verantwoordelijkheden:** De school hanteert een duidelijk beleid rond pesten. Medewerkers weten welke stappen zij moeten ondernemen wanneer signalen van pesten naar voren komen.
- **Kennis:** Directie, mentoren en docenten beschikken over de benodigde kennis over pesten in het algemeen en zijn in staat het pesten in eigen groep te herkennen en aan te pakken.

### Ondersteuning van de ouder(s)/ verzorger(s)

- **Informatievoorziening:** Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd over pestincidenten waar hun kind bij betrokken is.
- **Samenwerking:** Ouder(s)/verzorger(s) die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen en uitgenodigd voor een gesprek op school.
- **Deskundige ondersteuning:** Indien nodig worden ouder(s)/verzorger(s) doorverwezen naar externe deskundigen/ondersteunende instanties.
- **Terugkoppeling:** Na genomen acties en interventies volgt terugkoppeling naar ouder(s)/verzorger(s) en betrokken leerlingen, zodat iedereen op de hoogte blijft van de voortgang.

## Het stappenplan

Pestgedrag kan gemeld worden door leerlingen en ouders, maar ook gesignaleerd worden door mentor, docent of ander medewerker van de school. Belangrijk is dat de signalen zo snel mogelijk bij de mentor van de leerling die pestgedrag ervaart en de mentor van de leerling die pestgedrag vertoont terecht komen. De mentor handelt dan volgens onderstaand stappenplan:

### Stap 1 – Onderzoeksfase

De mentor(en) voert afzonderlijke gesprekken met:

- de leerling die pestgedrag ervaart;
- de leerling die pestgedrag vertoont;
- eventuele omstanders.

Onderdeel van de onderzoeksfase is ook het verzamelen van eventueel bewijs. Bij offline pestgedrag kan dit gaan over de observatie van omstanders, maar ook eventuele camerabeelden. Bij online pestgedrag kunnen screenshots, berichten, foto's, video's of andere digitale uitingen worden gedeeld.

De mentor bespreekt de bevindingen met relevante collega's, zoals de (ondersteunend) teamleider, anti-pestexpert of coördinator onderwijssteuning.

Is pestgedrag bevestigd?

- Ja → door naar stap 2.
- Nee → afronden en vastleggen in SOM.

### - Stap 2 – Interventiefase

- De mentor(en) voert een herstelgericht gesprek met de betrokken leerlingen.
- In dit gesprek:
  - is aandacht voor de impact van het gedrag;
  - wordt ongewenst gedrag benoemd;
  - worden duidelijke afspraken gemaakt;
  - wordt aangegeven dat het gedrag moet stoppen.

Indien passend worden ook omstanders betrokken.

Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd over de gemaakte afspraken.

### Stap 3 – Monitorfase

De mentor(en) monitort of de gemaakte afspraken worden nagekomen.

Er vinden regelmatig contactmomenten plaats met de leerling die pestgedrag ervaart en waar nodig met andere betrokkenen. Passende ondersteuning kan worden opgestart voor de leerling. Dit kan de mentor bespreken met de coördinator onderwijssteuning.

Beslismoment

Is het pestgedrag gestopt?

- Ja → door naar stap 5.
- Nee → door naar stap 4.

### Stap 4 – Escaleren van interventies

Wanneer het pestgedrag niet stopt of wanneer sprake is van ernstig pestgedrag, wordt de (ondersteunend) teamleider betrokken.

Ouder(s)/verzorger(s) worden betrokken bij vervolgstappen.

Welke interventie of maatregel passend is, hangt af van de situatie. Daarbij wordt gekeken naar de ernst van het gedrag, de duur van de situatie en de impact op de betrokken leerlingen.  
Wanneer nodig wordt externe ondersteuning of hulpverlening betrokken.

#### Stap 5 – Afronding

Alle stappen, gesprekken en besluiten worden vastgelegd in SOM. Hierbij wordt rekening gehouden met de privacy van alle leerlingen. In het dossier van een leerling worden nooit de namen van andere leerlingen genoemd.

Voorbeeld:

Leerling A heeft aangegeven bij mentor pestgedrag te ervaren vanuit leerling B en C (klas...).

Na afronding wordt gecontroleerd of de situatie voldoende is hersteld en of alle relevante informatie is vastgelegd.

## Extra informatie online pesten (cyberpesten)

Online pesten, ook wel cyberpesten genoemd, is pesten waarbij digitale middelen worden ingezet, zoals sociale media, chat- en berichtenapps, e-mail en online games. Dit kan zich uiten in verschillende vormen, waaronder het versturen van kwetsende of bedreigende berichten, het verspreiden van foto's en het zonder toestemming delen van persoonlijke informatie.

Cyberpesten verschilt van traditioneel pesten doordat het geen duidelijke grenzen kent in tijd en plaats: het kan dag en nacht doorgaan, ook buiten schooltijd, waardoor het voor de leerling die pestgedrag ervaart moeilijk is om eraan te ontsnappen. Daarnaast kan het pestgedrag voor een groot publiek zichtbaar zijn, wat de schaamte en impact vergroot. Ook kunnen ouders zich verschuilen achter anonimiteit, bijvoorbeeld door het gebruik van nepaccounts, wat het aanspreken en stoppen van het gedrag lastiger maakt.

Voor online pesten geldt hetzelfde stappenplan als beschreven staat in dit protocol.

Op basis van wetenschappelijk onderzoek volgen hier concrete stappen die leerling die online pesten ervaart en zijn/haar ouder(s)/ verzorger(s) kunnen ondernemen (Stop Pesten Nu, z.d.):

- **Reageer niet:** Ga niet in discussie met de leerling die pestgedrag vertoont en neem geen wraak. Pesten draait vaak om macht, en een reactie kan de leerling die pestgedrag vertoont juist aanmoedigen.
- **Verzamel bewijsmateriaal:** Maak **screenshots/foto's** van beledigende berichten, foto's of posts. Verwijder geen berichten; bewaar ze als bewijs voor de school, platformbeheerders of de politie.
- **Contacteer de politie:** Doe dit direct bij fysieke dreigementen, seksuele uitbuiting of als er sprake is van illegale handelingen.
- **Blokkeer de leerling die pestgedrag vertoont:** Gebruik de instellingen van sociale media, apps of je telefoon om de leerling die pestgedrag vertoont te blokkeren of te negeren.
- **Rapporteer het gedrag:** Meld het misbruik bij het platform waar het gebeurt (zoals TikTok, Instagram of Snapchat) en schakel Offlimits in (<https://offlimits.nl/>).
- **Praat erover:** Zoek steun bij een **vertrouwde volwassene**, zoals een ouder/verzorger, leraar of mentor op school. Je kunt ook gebruik maken van het platform Offlimits.nl voor ondersteuning.
- **Beveilig je accounts:** Houd je wachtwoorden privé, log altijd uit op gedeelde apparaten en stel je privacy-instellingen zo in dat alleen bekenden je content kunnen zien.

## Het expertteam anti-pest

Het Scala College beschikt over een expertteam anti-pest. Het expertteam ondersteunt medewerkers bij vragen over pesten en sociale veiligheid en draagt bij aan een veilige schoolcultuur.

De antipestcoördinatoren zijn binnen school het aanspreekpunt voor vragen over pesten en sociale veiligheid van:

- leerlingen;
- ouder(s)/verzorger(s);
- medewerkers.

### Signaleren en meedenken

Het expertteam denkt mee bij zorgen over mogelijk pestgedrag.

- helpen bij het duiden van situaties;
- ondersteunen bij complexe casussen;
- denken mee over passende vervolgstappen.

De mentor blijft hierbij altijd het eerste aanspreekpunt.

### Bewaken van het pestprotocol

Het expertteam bewaakt de uitvoering van het pestprotocol binnen de school.

- houden zicht op de uitvoering van het protocol;
- ondersteunen medewerkers waar nodig;
- bewaken de kwaliteit en uniformiteit van handelen.

### Preventie en schoolcultuur

Het expertteam draagt actief bij aan een veilige schoolcultuur.

- stimuleren vroegtijdig ingrijpen, ook wanneer gedrag nog als "grapje" wordt gezien;
- ondersteunen teams bij groepsvorming en sociale veiligheid;
- dragen bij aan een duidelijke schoolnorm; Dit accepteren we hier niet.

### Ondersteuning van mentoren

Het expertteam ondersteunt mentoren bij vragen rondom pesten en sociale veiligheid.

- delen lessen en werkvormen;
- geven praktische tips;
- denken mee bij vragen uit de klas;
- ondersteunen bij complexe situaties.

### Zichtbaarheid binnen de school

Het expertteam zorgt ervoor dat sociale veiligheid zichtbaar en bespreekbaar blijft.

- maken sociale veiligheid bespreekbaar;
- zorgen dat leerlingen weten waar zij terecht kunnen;
- houden het thema gedurende het schooljaar onder de aandacht.

### Activiteiten gedurende het schooljaar

Het expertteam organiseert en ondersteunt verschillende activiteiten rondom sociale veiligheid.

Hieronder vallen onder andere:

- de Week tegen Pesten;
- voorlichting en informatievoorziening aan teams;
- het signaleren van trends en ontwikkelingen;
- het terugkoppelen van signalen aan de schoolorganisatie.

### Samenstelling van het expertteam

Het expertteam anti-pest bestaat uit één anti-pest expert per onderwijsteam. De meest recente samenstelling van het team staat vermeld op de [website van het Scala College](#).

## Bronnen

Van der Meer, B. (2014). *Pesten: Wat kunnen we doen? Vijfsporenaanpak in de praktijk*. Utrecht: Expertisecentrum Omgaan met Pesten.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell Publishing.

Olweus, D., & Limber, S. P. (2010). Bullying in school: Evaluation and dissemination of the Olweus Bullying Prevention Program. *American Journal of Orthopsychiatry*, 80(1), 124–134.  
<https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.2010.01015.x>

Stop Pesten Nu. (z.d.). *Hét expertise-, informatie- en kenniscentrum Pesten & Online Pesten*. Geraadpleegd op februari 2026, van [https://www.stoppestennu.nl/welke-concrete-stappen-kunnen-slachtoffers-omstanders-en-ouder\(s\)/verzorger\(s\)-ondernemen-tegen-online-intimidatie](https://www.stoppestennu.nl/welke-concrete-stappen-kunnen-slachtoffers-omstanders-en-ouder(s)/verzorger(s)-ondernemen-tegen-online-intimidatie)

Stop Pesten Nu. (z.d.). *Wat is pesten?* Geraadpleegd op februari 2026, van <https://www.stoppestennu.nl/definitie-pesten>

Veenstra, R. (2005). *Pesten op school: Een sociaal-ecologisch perspectief*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.